

וי 5 ד

חשך פאר אור — איז מען דאך צופרידן מיטן מצב אין וועלכן מען געפינט זיך, וואס דאס איז דאך היפך הברכה בתכלית].

איז מובן, אז די ברכה איז א גרויסע ביותר, וואס דערפאר קומט זי באופן סתום ביותר.

ב. וועט מען עס פארשטיין בהקדים דעם מאמר פון אלטן רבין? אויפן פסוק, "אני ישנה ולבי ער", אז אין בחי' ממכ"ע וואס ווערט אנגערופן "אני", איז שייך בחי' "שינה". משא"כ בחי' סוכ"ע — "ולבי", איז אלע מאל "ער".

און ער איז דארט מבאר, אז בשעת א איד איז "מדבק מחשבתי בתאות עוה"ז. . ומבקש לקבל חיות מזה, ושוב: החיות של ואתה מחי' את כולם דאיהו ממכ"ע, ווערט ער נפרד מבחי' ממכ"ע; משא"כ פון בחינת סוכ"ע, אי אפשר להפרד בשום אופן, ווייל די "רעותא דלבא" וואס קומט פון בחי' סוכ"ע ("ולבי"), "ישנו בכל אדם". און "אף שנראה לו שאין לו ואינו מרגיש בזה, זהו בודאי שקר, כי אע"ג דאיהו לא חוי מזלי חוי".

ולכאורה איז נישט פארשטאנדיק:

אויך בחינת ממכ"ע, וויבאלד אז "ואתה מחי' את כולם", איז ער דאך

א. עס איז ידוע די תורה פון בעש"ט: אויפן פסוק: "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", אז דער פירוש פון "הסתר אסתיר" — צוויי מאל הסתר — איז, אז דער הסתר גופא איז פארבארגן. ד.ה. אז דער פארשטעל איז אזוי גרויס, אז מען פילט גארנישט אז דאס איז א הסתר ביז אז עס קאן קומען ח"ו צו — "שמים: חשך לאור".

וע"פ המבואר בלקו"ת: וועגן די ענינים וואס שטייען אין דער "תוכחה", אז "לפי האמת אינם רק ברכות", און דאס וואס זיי ווערן געזאגט אין אצא לשון וואס בחיצוניות קוקט עס אויס היפך הברכה, איז עס דערפאר ווייל די ברכות קומען פון א גאר הויכן ארט, "מבחי' סתום" — איז עפ"י פארשטאנדיק בנוגע לענינינו — ביי "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" — אז "לפי האמת" איז עס א ברכה נעלית.

ויתרה מזה: פון דעם גופא וואס בחיצוניות קוקט זי אויס ווי היפך הברכה בתכלית

[ווארום בעת מען ווייט אז ס'איז א "הסתר", איז נאך צו האפן אז מ'וועט זוכן עצות ווי צו פטור ווערן פון אים. בשעת ס'איז אבער "הסתר אסתיר", ביז אז מען נעמט אן דעם

(1) הובא בתולדות יעקב יוסף ר"פ ברא"שית.

(2) פרשתנו לא, יח.

(3) לשון הכתוב (ישעי' ה, כ) וראה רמב"ם הל' דעות רפ"ב, ח"פ (להרמב"ם) פ"ג.

(4) בחוקתי מה, סע"א ואילך.

(5) נדפס בבונה ירושלים (סי' קכ) וכחור ברת בפ"ע (ברוקלין תשכ"ד) — עם הוספות מכת"י ישן "שכפי הנראה נכתב עוד בחי' כ"ק רבנו הזקן". מאמרי אדה"ו — כתובים (ח"ב) ע' קנו.

(6) שה"ש ה, ב.

(7) בכת"י הג"ל: ושוכת.

(8) מגילה ג, א.

משא"כ סוכ"ע "שהוא למעלה מכל העולמות", און דאס וואס ער געפינט זיך אין עולמות איז עס (ניט ווייל זיי האבן א שייכות צו אים, נאר) מצד אים (היות וואס ער איז בלי גבול, איז ער פאראן אומעטום); און עד"ז רעותא דלבא וואס נעמט זיך פון בחי' טובב שבנפש

— איז ניט שייך און דער העדר ההשגה זאל פועל'ן א שינוי אין בחי' טובב און אין רעו"ד. און זיי זיינען פאראן — אין זייער גילוי — אויך דארט וואו מען איז זיי ניט מרגיש יי.

און דערפאר זאגט ער אין מאמר "אף שנראה לו שאין לו ואינו מרגיש בזה וזה בודאי שקר" (אז דאס — וואס "נראה לו שאין לו ואינו מרגיש" איז בודאי שקר) — ווייל די רעותא דלבא ביי יעדער אידן, וואס יעדער איד איז "מזלי' חזי", געפינט זיך אויך אין זיינע כחות הגלויים — אין דעם ארט וואס "נראה לו כו' ואינו מרגיש".

ד. עס פאדערט זיך נאך אבער ביאור:

וויבאלד און דאס וואס די רעו"ד געפינט זיך אויך אין דעם ארט וואו "נראה לו שאין לו ואינו מרגיש בזה", איז עס דאך — מצד דער בחינה פון מזלי' וטובב, וואס לגבי איר, קען ניט משנה זיין דאס וואס דעם מענטשן זעט אויס און ער האט ניט די רעו"ד און איז זי ניט מרגיש; אבער מצד "נראה לו" — דאס וואס ער זעט און וואס ער איז מרגיש, איז דאך — "נראה לו שאין לו ואינו מרגיש".

ממלא, בחי' "אני", נאמר "אני ישנה" (רק בחי' שינה, אבל לא סילוק ח"ו).
(13) ראה עד"ז ד"ה הקבצו (בהמשך תרס"ו). ובכ"מ.

מחי' אויך אט"דעס וואס "שובק החיות של ואתה מחי' את כולם" — און פונדעסטוועגן זאגט מען, אז וויבאלד דער מענטש איז "רץ אחר פרנסתו"¹⁰ און "שובק החיות של ואתה מחי' את כולם", איז ער (מצד דין הרגש) "נפרד מבחי' ממכ"ע".

פארוואס זשע זאגט מען בנוגע סוכ"ע — אז אויב אפילו "נראה לו שאין לו כו'" — "אי אפשר להפרד בשו"א"?

דארף מען זאגן, אז דאס וואס בנוגע רעותא דלבא זאגט דער אַלטער רבי "ישנו בכל אדם", מיינט עס ניט נאר מצד "מזלי'", נאר אויך מצד "איהו" (מצד זיין הרגש). ולכאורה, וויבאלד און "איהו לא חזי", איז ער דאך מצד "איהו" טאקע נפרד?

ג. איז דער ביאור אין דעם:

בחי' ממכ"ע, וויבאלד און ער איז "ממלא ומחי' את כל העולמות כו'", איז ענינו יי און די עולמות זיינען משיג די השפעה, און דערפאר, ווען איינער איז ("שובק" —) ניט משיג און זיין חיות איז פון אלקות, הייסט עס, אז דער אור אלקי געפינט זיך ביי אים באופן של העלם וטובב. ובמילא קומט אויס, אז דער וואס איז שובק דעם חיות אלקי — איז ער נפרד פון ממכ"ע יי.

9) ראה בארוכה המשך באתי לגני תש"י פ"ג וי"ד.

10) לשון הש"ס (שבת לב, ב) — הובא במאמר אדה"ו שם.

11) ראה תניא פמ"ח (סז, סע"ב): ההשפעה שהיא בבחי' גילוי כו'.

12) אלא שבישראל, מכיון שהחיות שלהם (ועד"ז בנוגע להשפעת פרנסה וכו') הוא — אלקות בגילוי (ראה קונט' ומעין סוף מאמר ו' ואילך), ע"כ אינו שייך שיהיו נפרדים לגמרי. ולכן — גם בנוגע לבחי'

נאך אדרבה — בשעת מען איז זיך מתבונן אין דעם ענין ווי ער איז לאמיתתו, ווערט גאָר דורך אים נתגלה אַ סך אַ העכערער ענין ווי דורכן קו הגילוי.

ו. און דאָס איז אויך די שייכות פון דעם פסוק (וענין) „ואנכי הסתר אסתיר פני גו'“ (פון פ' וילך) צו עשרת ימי תשובה — וואָס פרשת וילך ליענט מען אַלע מאָל בסמיכות צו ר"ה (וועלכער איז אויך י"י) — דער ערשטער טאָג פון „עשרת ימי תשובה“:

אַט־דער ענין — אַז דער „הסתר אסתיר“ איז ניט מנגד אויף קדושה, און אדרבה, דוקא אין דעם זעט מען, דורך דעם נעמט מען „אנכי“ — דאָס ווערט נתגלה דוקא דורך עבודת התשובה¹⁵, וואָס תשובה פועל'ט יי אַז אויך די זדונות ווערן נהפך לזכיות.

(משיחת ש"פ וילך (שבת תשובה)

— ו' תשרי — תשכ"ה *

היינט פאַרוואָס זאָגט מען, אַז דאָס וואָס „נראה לו שאין לו ואינו מרגיש בזה זהו בודאי שקר“?

איז דער ביאור אין דעם — ע"ד המבואר יי אַז צמצום האָט אַ מעלה אַפ'ן אור וואָס דערפאַר קען ער עס מצמצם זיין: אַז דאָס גופא וואָס „נראה לו שאין לו“, נעמט זיך דאָס פון אַ בחינה וואָס איז נאָך העכער פון דער בחינה „שישנו בכל אדם“. קומט אויס אַז דער „נראה לו שאין לו לו כו'“ איז אין דעם זעט זיך גילוי פון אַ בחינה וואָס איז נאָך העכער פון סובב, ניט איינמאָל הסתר וסתים נאָר צוויי מאָל,

און דעריבער, בשעת אַט־דעם „נראה לו לו כו'“ נעמט דער מענטש אַן פאַר אַ דבר המעלים, לייקנט ער דער־מיט אויך אין דער סיבה ותוקף פון דעם „נראה לו לו כו'“ גופא — ער נעמט אַן, היפך ווי דאָס איז מצד ענינו גופא. און דערפאַר זאָגט דער אַלטער רבי, אַז דאָס גופא וואָס „נראה לו שאין לו לו כו'“ — זהו בודאי שקר.

ה. און דאָס איז אויך דער ביאור אין דעם גודל הברכה פון „ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא“: אויך דער „הסתיר אסתיר“, קומט פון „אנכי“, און וויבאַלד אַזוי, איז דאָך ניט בלויז וואָס ער איז ניט מעלים אויף אלקות.

(14 ראה דרמ"צ קכח, ב. תו"ש ע' 148.

(15) נוסף על ענינו בפני עצמו (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1144 ואילך בארוכה).

(16) ראה עד"ז לקו"ש ח"ז ע' 22 ואילך.

(17) יומא פו, ב.

(*) ביוט זה, נסתלקה הרבנית הצדקנית מרת חנה (אמו של — יב"לח"ט — כ"ק אדמו"ר שליט"א) בעת עלות המנחה, המ"ל.

ויפ' ב

אז זי איז געווען מונח בתוך הארון, לערנען זיי עס אפ (ניט פון פסוק "מצד ארון גו" נאר) פון אן אנדער פסוק — און יענער פסוק איז זיי מכריח איינצלערנען אין "מצד ארון" אז דאס מיינט "מצד הלוחות".

אבער פון דעם וואס רש"י ברענגט ניט אין זיין פירוש קיין ראי' פון אנדערע פסוקים, איז קלאר, אז אויך דעם צווייטן פירוש — "מצד הלוחות הי' מונח בתוך הארון" — נעמט ער ארויס פון אינזער פסוק "מצד ארון ברית ה'". איז וואו געפינט עס רש"י דעם הכרח צו לערנען, אז "מצד ארון" מיינט "בתוך הארון". מצד הלוחות

(6) בגו"א ולבוש לפרש"י תרומה (כה, טז), שכונת רש"י שם ב"התורה" היא להס"ת שכתב משה. ולפ"ו הי' אפשר לו מר, שהמקור של רש"י כאן לפירוש השני הוא מהכתוב ב' תרומה שהתלמיד למדו כבר.

אבל בפשטות: (א) קשה לומר, שרש"י שם טותם כמ"ד אחד. (ב) באם כונת רש"י שם היתה לס"ת זו הי' כותב זה בפירוש (מכיון שבפ' תרומה, אין התלמיד יודע עדיין ע"ד הס"ת). (ג) בפשוטו של מקרא * דוחק גדול לומר: (1) על הס"ת שכתב משה, אשר אתו אליך, (2) דכל הכתוב בתרומה שם מדבר בזמן הקמת המשכן, פרט לגזנת אל הארון הנ"ל — שהי' בשנת הארבעים (ומבלי שרש"י יעיר ע"ז)! ולכן מסתבר, שכונת רש"י שם ב"התורה" היא להלחות כמ"ש במשכיל לדוד שם (וכפרש"י פקודי מ, כ) — ראה פרש"י תשא לב, יט (משבת פו, א) בנוגע להלוחות — "התורה כולה כאן".

(*) משא"כ ע"פ דרך ההלכה — ראה ירושלמי שבהערה 9 ובקה"ע שם.

א. אין פסוקי לקח את ספר ה' תורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אליכם גו', שטעלט זיך רש"י (אין צווייטן דיבור המתחיל *) אויף די ווערטער "מצד ארון ברית ה'" און איז מפרש: "נחלקו בו חכמי ישראל בבבא בתרא", יש מהם אומ' רים דף הי' בולט מן הארון מבחוץ ושם הי' מונח, ויש אומרים מצד ה' לוחות הי' מונח בתוך הארון".

איז אין דעם ניט פארשטאנדיק:

דער פירוש הפשוט פון "מצד ארון" איז — ביי דער זייט פון דעם ארון. פארוואס זשע ברענגט רש"י בפירושו על התורה — אין וועלכן "לא באתי אלא לפשוטו של מקרא" — אויך די דיעה אז די ס"ת איז געלעגן "בתוך הארון", און אז "מצד ארון" מיינט אין ארון נאר "מצד הלוחות"?

די קשיא איז נאך גרעסער:

אפילו די גמרא (וואס לערנט די פסוקי התורה ע"פ דרך ההלכה וה' דרוש וכו') זאגט, אז פון דעם פסוק "ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אליכם" אליין, וואלט מען אנגענומען אז די ס"ת איז געלעגן מחוץ לארון; און די "חכמי ישראל" וואס האלטן

- (1) פרשתנו לא, כו.
- (2) וע"פ המבואר לקמן הערה 37 — יש לו שייכות לד"ה הראשון.
- (3) יד, א"ב.
- (4) בראשית ג, ח. וראה לקו"ש ח"ה ע' 1 ובהערות שם. וש"נ.
- (5) ראה ב"ב שם (סע"א) "מצד הוא מונח ולא בתוכו" (ושם ע"ב) "ור"מ האי מצד ארון מאי עביד ל' כו".